

Motion till riksdagen 2005/06:So425

av **Jan Lindholm (mp)**

Rätten att vara rökfri

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att ett tobaksfritt samhälle är ett prioriterat mål inom folkhälsoarbetet.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till åtgärder som säkerställer rätten för en boende att bo utan ofrivilligt rökintrång i bostaden.¹
3. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till utökning av rökfria arenor i samhället.
4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lämpliga åtgärder och lagar för att Sverige skall fortsätta färden mot det tobaksfria samhället.
5. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag för stöd åt nikotinberoende som önskar bryta sitt beroende.
6. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag på kampanjer, aktiviteter, lagstiftning eller andra åtgärder med målet att minimera nyrekryteringen till nikotinberoende.

¹ Yrkande 2 hänvisat till BoU.

Fel! Okänt namn på

Bakgrund

Minskad rökning är ett av de mest kostnadseffektiva sätten att förbättra folkhälsan. Den nya lag som sedan 1 juni 2005 förbjuder rökning på restauranger har slagit väl ut än så länge. Det kanske beror på att sommaren varit ganska vänlig mot uteserveringarna. För de anställda på restaurangerna innebär det under alla omständigheter en klart förbättrad arbetsmiljö.

För den som inte röker och som vill leva ett rökfritt liv även i bemärkelsen att undvika så kallad passiv rökning finns det emellertid fortfarande mycket att önska. För att ta sig in i många byggnader, inte minst offentliga, tvingas man ofta bana sig fram genom rökdimmorna utanför entréerna. Perrongerna på våra buss- och järnvägsstationer är ofta rätt rökfyllda platser. Även ute i naturen uppfattar rökaren ofta att rökning inte kan störa omgivningen.

Tyvärr uppfattar inte alla av oss rökfria saken på samma sätt. En ensam cigarettens rökslingar kan upplevas som kvävande på långt håll. Som icke-rökare kan man ta ett djupt andetag och skynda sig förbi de mest rökfyllda miljöerna. Däremot är det svårt att freda sig mot rök som tränger in i bostaden eller arbetsplatsen.

Moderna hus är ofta byggda med central ventilation som gör att lägenheterna eller lokalerna har konstant undertryck. Det innebär att utomhusluft lätt sugas in i lägenheten om ett fönster eller en balkongdörr står öppen. Det förekommer även att luft från trapphus sugas in i lägenheterna. Ventilationssystemen kan även vara så undermåligt utformade att rök från en lägenhet vandrar över till en annan lägenhet via just ventilationssystemet. Samma problem kan finnas i exempelvis kontorsfastigheter.

Idag har en hyresgäst ingen laglig möjlighet att freda sig från ofrivilligt rökintrång. Problemet är gammalt men i takt med att rökarna själva blir allt mer försiktiga har rökning på balkonger blivit ett allt större problem. Rökare som vill skydda sina egna barn från rökens risker väljer ofta att röka på sin balkong. Grannen ovanför eller vid sidan som har ett fönster eller en balkongdörr öppen kan då ha oturen att röken tränger in i hans/hennes lägenhet. Detta är ett växande problem som hyresgästföreningen har uppmärksammat.

Den nationella visionen måste självklart vara ett rökfritt samhälle och även ett tobaksfritt samhälle. En nollvision för tobaksanvändning borde inte vara svår för riksdagen att anta.

Vägen dit är självklart mycket svår och målet kanske lika omöjligt att nå som Vägverkets nollvision för trafiken. Den insikten bör dock snarare vara en utmaning än ett hinder för att anträda vägen mot målet.

Självklart finns det ingen rättighet att förgifta medmänniskor det inser även den mest inbitne rökaren. Att steg för steg utvidga de områden där den rökfria kan vistas utan förgiftningsrisk borde därför vara en av flera självklara steg på väg mot den tobaks- och rökfria visionen.

Flera undersökningar visar att de flesta rökare skulle vilja sluta röka. Tyvärr har många rökare valt att sluta röka genom att i stället börja snusa. Snusandet skonar medmänniskorna ur hälsosynpunkt men är kanske lika skadligt för den nikotinberoende. På trottoarer och gårdsplaner syns allt oftare resterna efter snusandet, det är inte trevligt men troligen ganska harmlöst.

Fel! Okänt namn på

För att komma närmare målet om det tobaksfria samhället så krävs det förmodligen insatser för att stötta den nikotinberoende att bryta sitt beroende. För rökaren finns nikotintuggummin, plåster och sprejer. För snusaren är det förmodligen svårare att sluta med dessa stöd. Kanske behöver en del ytterligare uppbackning exempelvis i form av stödsamtal för att klara att bryta sitt beroende.

Åtgärdsförslag

Som första steg bör riksdagen anta en nollvision för tobaksbruk, rökning och nikotinberoende. Ofta används begreppet "ett drogfritt samhälle" utan att de flesta med det innefattar de vanligaste drogerna kaffe, tobak och alkohol. Det är dags att utvidga begreppet till att omfatta nikotinberoendet.

Jag vill inte i min motion peka ut eller rangordna nya rökfria arenor i samhället. Men jag tycker att det är rimligt att regeringen kommer till riksdagen med förslag på sådana. Själv anser jag att rätten till en rökfri bostad borde vara ett självklart krav. Jag skulle därför uppskatta om regeringen föreslår regler för bostäder som gör det möjligt att säkerställa det. Kanske kan det ske genom att fastighetsägare åläggs att hålla viss andel av sitt lägenhetsbestånd rökfritt eller genom byggnormer som förhindrar oönskat rökintrång.

Att det idag anses vara självklart att rökning är tillåten där det inte är förbjudet är ganska märkligt. Ingen skulle komma på tanken att ställa en bil med motorn påslagen och avgasröret riktat mot filten på vilken man avser ligga och njuta av solen. Däremot är det inte ovanligt att rökaren känner sig kränkt om kamraten vid sidan på filten ber honom/henne släcka cigaretten. Jag ser därför med spänning fram mot vilka övriga förslag på rökfria arenor som en utredning skulle kunna identifiera.

Stockholm den 30 september 2005

Jan Lindholm (mp)